

Жовтень, 2004

Євробюлетень

Інформаційне видання Представництва Європейської Комісії в Україні

Ієн Боуг: План
дій Україна-ЄС
– це не подія, а
процес

Фото: ЄС

Президент Румунії Іон Ільєску та Президент Європейської Комісії Жак Сантер 10 березня 1995 року у Брюсселі обговорюють європейські перспективи Румунії (фото з архіву)

Румунія і Болгарія стануть членами ЄС у 2007 році

Комісар з питань розширення Європейського союзу Гюнтер Ферхойген (на фото праворуч) вітає в Брюсселі президента Болгарії Георгія Перванова

Фото: ЄС

Європейська Комісія схвалила вступ Румунії та Болгарії до ЄС з 1 січня 2007 року. Відповідне рішення було погоджене 6 жовтня 2004 року за підсумками розгляду членами Комісії експертної доповіді про виконання цими країнами так званих «копенгагенських критеріїв», які висуваються до кандидатів у ЄС. Рішення ЄК мають схвалити лідери 25 країн-членів Європейського Союзу, які зберуться на зустріч 17 грудня в Брюсселі. Очікують, що переговори про вступ Румунії та Болгарії до ЄС почнуться на початку 2005 року.

Докладніше читайте на стор. 4

Євробюлетень

Інформаційне видання
Представництва
Європейської Комісії
в Україні

Київ 01024
вул. Круглоуніверситет-
ська, 10
www.delukr.cec.eu.int

Керівник проекту
Вікторія Давидова
E-mail:
victoria.davydova@cec.eu.int

Зміст бюлетеня
не обов'язково відбиває
офіційні погляди
Європейської Комісії

© Європейська Комісія,
2004

Видає та розповсюджує
Лабораторія
законодавчих ініціатив
Київ 04070
вул. Волоська, 8/5,
к. 133-134,
т./ф.: (044) 238-24-69
www.parlament.org.ua
E-mail:
info@laboratory.kiev.ua

Головний редактор
Олекса Підлуцький

Редактор
Руслан Дейниченко

У реалізації проекту беруть
участь:

Анжела Євгенєва
Олександр Синьокий
Наталья Синьоока
Ольга Гребінник
Ольга Васильєва
Тарас Миколаєнко

Оригінал-макет
Роман Марковець

Верстка
Роман Гушчін

Наклад 15 000 прим.

Інтернет-версія
www.delukr.cec.eu.int
www.parlament.org.ua

This publication is produced
with the financial support
from the Delegation of the
European Commission to
Ukraine, Belarus and
Moldova

Видання
фінансується Представ-
ництвом Європейської Ко-
місії в Україні, Білорусі та
Молдові

Видруковано з готового
оригінал-макету
Видавництво «Міленіум»

Свідоцтво ДК № 535
від 19.07.2001 р.

Ієн Боуг: План дій Україна-ЄС – це не подія,
а процес2

Європейський Союз тримає курс
на подальше розширення4

За підтримки ЄС уперше на Сумщині
відбувся ярмарок соціальних послуг6

Міжнародні експерти вивчають наслідки
спорудження каналу на Дунаї7

Європейський Союз вивчає можливість
створення за кордонами ЄС таборів для
мігрантів8

Україна втричі збільшує постачання
металопродукції до ЄС9

Анна Лінд – усміхнена білявка з рюкзаком 10

Іспанія першою проведе референдум
щодо схвалення Конституції ЄС12

Амстердам як продовження Маастрихту ..16

«Легенда моди» – визнання
європейського рівня20

Шановні читачі!

Осінь принесла багато цікавих новин. По-перше, в Україну прибув новий посол Європейської Комісії в Україні Ієн Тіндалл Боуг. Він уже отримав акредитацію Міністерства закордонних справ України та почав виконувати свої обов'язки. Після тривалих переговорів нарешті узгоджено текст Плану Дій Україна-ЄС. Важливі для ЄС новини надійшли з Брюсселя. Європейська Комісія рекомендувала прийняти до Союзу двох нових членів – Болгарію та Румунію. Ці країни стануть членами ЄС в 2007 році. Обнадійливу звістку отримала й Туреччина. Європейські експерти позитивно оцінили рух цієї країни на шляху інтеграції в європейській інституції. Про все це читайте в жовтневому номері нашого видання.

«Євробюлетень»

Ієн Боуг: План дій Україна-ЄС – це не подія, а процес

Після призначення Європейською Комісією та акредитації Міністерством закордонних справ України на посаду Посла та Голови Представництва Європейської Комісії в Україні вступив пан Ієн Тіндалл Боуг. Перша прес-конференція, яку Ієн Боуг дав у якості Голови Представництва, була присвячена ухваленню Плану дій Україна - ЄС.

Пане Посол, як би ви оцінили нинішній стан відносин ЄС з Україною?

Я приїхав в Україну лише два тижні тому, але можу сказати, що стан відносин між Україною та ЄС знаходиться на дуже високому рівні. Дуже багато відбувається заходів і контактів між представниками Європейської Комісії та органів державної влади України. Звичайно, будь-які відносини можуть удосконалюватися і посилюватися, незалежно від того з ким саме ці відносини встановлені. Моє призначення послом сталося в дуже важливий для стосунків України та ЄС час. Ми досягли спільної згоди щодо Плану дій. І я роблю особливий наголос, що це була спільна позиція. Розширення ЄС у травні було надзвичайно важливим кроком до підвищення безпеки континенту. У Союзу з'явилися нові сусіди. У зв'язку з цим виникли нові можливості й нові виклики. Головний принцип нашої політики щодо нових сусідів – не створювати нових ліній розподілу. Політика сусідства розроблена для того, щоб зробити тіснішими стосунки з сусідніми державами, зокрема й з Україною. Ми також хочемо надати вашій країні можливість узяти участь у діяльності, яку проводить ЄС. Цей процес базується на співпраці в сферах еконо-

Фото: ЄК

міки, політики, безпеки та культури. Така діяльність спирається на спільні цінності, які визначені у статті 2 ухвалені десяти років тому Угоди про партнерство та співробітництво. У Плані дій зазначено детальний перелік заходів, які Україна та ЄС здійснюватимуть

спільно. Це включає дуже широкий спектр діяльності в таких сферах, як утвердження принципів верховенства права, поваги прав людини, вдосконалення системи управління, підтримка хороших сусідських відносин та ринкових принципів розвитку економіки. В Плані багато розділів присвячено економічним реформам та перетворенням у сфері соціальної політики.

Чого в погодженому Плані дій більше – економіки чи політики?

Щодо співвідношення економічних та політичних питань, то приблизну картину можна мати, поглянувши на кількість сторінок, присвячених кожному питанню. Політичній сфері присвячено 3-4 сторінки, економічним питанням 10-15 сторінок, право-

ДОВІДКА

Ієн Тіндалл Боуг народився в Об'єднаному Королівстві 4 січня 1946 року. У 1967 році він закінчив Оксфордський університет, отримавши диплом з відзнакою за спеціальністю "Сучасні мови". З 1967 до 1974 року пан Боуг перебував на дипломатичній службі Великобританії, а у 1978 році перейшов до Європейської Комісії. Після служби в Генеральному директораті Комісії з питань розвитку в 1985 році він почав працювати в кабінеті Комісара Клода Шейссона (Середземноморська політика та відносини між країнами Півночі та Півдня). З 1987 до 2004 року пан Боуг - керівник різноманітних відділів Генерального директорату з питань зовнішніх зносин, а також очолював представництва Європейської Комісії у Марокко (1987-1991), Бразилії (1991-1994) та Єгипті (2001-2004).

суддю, внутрішнім справам, освіті та культурі присвячено останні 4-5 сторінок. Все це приблизні підрахунки.

У Плані дій наголошується на важливості, яку надає Європейський Союз виборам в Україні. І також – на зобов'язаннях, які взяла на себе українська влада стосовно демократії. Там не говориться про моніторинг виборів. Але як ви знаєте, деякі члени ЄС та Європейський Парламент надішлють своїх спостерігачів, які слідкуватимуть за перебігом передвиборної кампанії та самим голосуванням.

Остаточне узгодження Плану дій Україна – ЄС неодноразово переносилося. З чим це було пов'язано?

Дійсно, ми сподівалися, що План дій буде схвалено до літа чи протягом літа. Справді, в цьому документі було одне-два положення, щодо яких ми довго не могли досягти згоди. Я сподіваюся, ви мене зрозумієте, якщо я не буду розголошувати, які саме положення це були.

ЄС вважає, що Україна готова виконати взяті на себе зобов'язання?

Що стосується готовності України до реалізації всіх тих заходів, які передбачені Планом дій, то я хочу наголосити, що це документ, який обговорювався і був погоджений двома партнерами. Це не є чимось нав'язаним Європейським Союзом. Треба сказати, що ті зусилля, які докладалися Україною, є дуже перспективними і покривають широкий спектр питань. І значна частина нашої роботи – це сприяти вашій країні рухатися самостійно обраним шляхом.

Які перспективи Плану дій відкриває Україні?

Він пропонує перевести співпрацю з ЄС у політичній та економічній сферах на вищий рівень. У сфері економічної співпраці це буде здійснюватися шляхом наближення законодавства та адміністративних процедур України до норм і стандартів ЄС. Це означає ширший доступ до прямих іноземних інвестицій та внутрішнього ринку країн Союзу. Наслідком цього буде швидше економічне зростання та підвищення добробуту громадян України. Це також дає можливість участі в різноманітних європейських програмах. Зокрема в молодіжній та освітній галузях, тобто розвивати контакти між людьми. Хоча План дій підписується між органами влади, він спрямований на досягнення результатів для простих громадян. План дій передбачає заходи у сфері транскордонного співробітництва. Це

означатиме, що люди, які проживають у прикордонних районах, на яких особливо вплинула поява спільного кордону між Україною та ЄС, матимуть можливості для того, щоб надалі продовжувати життя у звичний спосіб. Це також дає можливості для фінансової співпраці. Наприклад, дуже відома програма Тасіс. Ми передбачаємо, що через пару років допомога, яка надається Україні, стане більшою, ніж та, що отримує Росія. Буде створено новий механізм для підтримки програми сусідства. Нарешті нові можливості відкриваються для надання допомоги на фінансування структурних реформ через Європейський інвестиційний банк. У цьому контексті необхідно наголосити, що політика сусідства означає ширше залучення наших партнерів, зокрема України, до існуючих та новостворених програм у сфері транспорту, енергетики, зв'язку та інформаційних технологій.

На скільки можуть зрости обсяги фінансової допомоги ЄС Україні?

Що стосується наступного року, то дуже суттєвого зростання допомоги не передбачається. Ви не будете здивовані несподіваним зростанням таких коштів. Але починаючи з 1 січня 2007 року в Європейському Союзі працюватиме новий бюджетний режим. Ним будуть передбачені механізми на фінансування політики сусідства. Однак зараз важко сказати, які саме кошти будуть передбачені на допомогу Україні. Це буде залежати від тих переговорів, які будуть вестися Європейською Комісією, Радою ЄС та Європейським Парламентом.

Які заходи в рамках погодженого Плану дій будуть проводитися спільно?

Цей документ є спільним планом. Він був погоджений обома сторонами, тому багато з передбаченого Планом буде виконуватися спільно. Звичайно, українські законодавці або міністри будуть схвалювати необхідні закони чи постанови. Але ми завжди готові надати нашу допомогу. І маємо для цього багато інструментів. Є фінансування через програму Тасіс та ряд інших програм. Тому ми розглядаємо План як програму спільних дій. Але, звичайно, розподіл обов'язків залежить від їх природи. Це суверенне право України приймати закони або вживати якісь адміністративні кроки. Одна з особливостей Плану – твінінг (від англ. tweek – близнюк). Це обмін державними службовцями між мініс-

терствами України та Європейського Союзу. А що стосується конкретних цифр, то вони будуть опубліковані на нашому веб-сайті.

Яка подальша доля погодженого Плану?

Я думаю, що План дій буде досить швидко ухвалений. Щодо ЄС, то ми очікуємо його підписання до кінця нинішнього року. Хоча важко передбачити, коли саме це станеться. Тому що цей План дій повинен пройти певну процедуру схвалення.

До речі, яка процедура подальшого схвалення Плану дій і чи може передвиборна кампанія в Україні якимось чином вплинути на терміни підписання документу?

Що стосується процедури схвалення Плану дій, то спочатку цей документ буде розглядатися Європейською Комісією, потім його передадуть на розгляд Ради Міністрів. Після цього його буде передано в Європейський Парламент. Звичайно, українська влада має свою процедуру схвалення цього документа. Щодо питання, чи вплине на строки проведення в Україні передвиборної кампанії, то я думаю, що на це питання можуть відповісти тільки українські органи влади.

Як сторони домовилися контролювати виконання Плану дій і чи може Україна в разі успішного результату розраховувати на подальше зближення з ЄС?

План дій розрахований на три роки. Приблизно через півтора-два роки буде проведено оцінку стану реалізації Плану дій. Потім буде зроблено остаточною оцінку. У самому Плані дій немає гарантій, що буде укладено якусь поглиблену угоду. Однак із самої політики сусідства зрозуміло: у випадку успішної реалізації Плану дій буде зроблений наступний крок. Я хотів би наголосити, що План дій – це не подія, а процес. Європейська Комісія в Брюсселі, Представництво в Україні, українська влада, приватний сектор та громадське суспільство мають багато зробити для його реалізації. І чим краще ми працюватимемо над його виконанням, тим ймовірніше буде перехід до наступного рівня у наших стосунках. Я сподіваюся на часті зустрічі з журналістами для того, щоб повідомляти вам про стан реалізації цього Плану дій.

Ярослав ЧАЛИЙ

Румунія і Болгарія приєднаються до ЄС у 2007 році, Туреччині доведеться почекати

Європейська Комісія схвалила вступ Румунії та Болгарії з 1 січня 2007 року. Відповідне рішення було погоджене 6 жовтня за підсумками розгляду членами Комісії експертної доповіді про виконання цими країнами так званих «копенгагенських критеріїв», які висуваються до кандидатів у ЄС. Рішення ЄК мають схвалити лідери 25 країн-членів Європейського Союзу, які зберуться на зустріч 17 грудня в Брюсселі. Очікують, що переговори про вступ Румунії та Болгарії до ЄС почнуться на початку 2005 року.

Європейська Комісія також оголосила, що інший потенційний кандидат на вступ до ЄС – Туреччина – готова почати масштабні переговори щодо цього. Представники Комісії вважають, що ця країна має суттєві досягнення на шляху до вступу в Союз. Остаточне рішення про європейські перспективи Туреччини також буде обговорюватися на грудневому саміті. Саме тоді добігає кінця річний термін, який Брюссель дав Анкарі на виконання вимог Союзу. Однак сама рекомендація Комісії вже стала важливою оцінкою дій турецького уряду. Адже в самому Союзі немає єдиного погляду на перспективи Туреччини стати членом ЄС. Лідери та громадяни країн Союзу оцінюють їх досить неоднозначно.

Втім, оглядачі зазначають, що Туреччині не слід розраховувати на вступ до ЄС у найближчій перспективі. Навіть найзапекліші оптимісти кажуть, що це

Міністр закордонних справ Туреччини Абдулла Гюль (на фото ліворуч) намагається переконати Комісара Гюнтера Ферхойгена в тому, що його країна заслуговує на членство в ЄС

станеться не раніше, ніж за 10 років. Хоча турецький уряд каже, що за останні три роки Туреччина провела низку важливих реформ, щоб наблизитися до стандартів ЄС, Комісія вказує, що попереду ще багато роботи. Зокрема офіційній Анкарі рекомендують ужити додаткових заходів для покращання ситуації з дотриманням прав людини. Адже ще й досі в Туреччині поширене застосування тортур, дискримінація та обмеження прав жінок. Немало зауважень до Туреччини знаходяться в площині економіки. Найбільша з них – низький за стандартами ЄС рівень доходів громадян, який часто межує з бідністю. В Брюсселі побоюються, якщо Союз відкріє для Туреччини свої кордони, то в країні

ЄС хлине потік емігрантів. Майбутній еврокомісар з питань розширення Олі Рен уже дав зрозуміти, що на переговорах із Анкарою Брюссель домагатиметься права обмежити великий потік до ЄС турецьких робітників. Не виключено, що для Туреччини запровадять спеціальне постійне положення, яке дозволить Союзу закривати кордони для великої кількості робітників – мігрантів будь-коли в майбутньому, а не лише на 7 років, як Польщі та інших колишніх комуністичних держав, які приєдналися до ЄС у травні.

Ще однією перешкодою на шляху Туреччини до членства може стати спротив деяких впливових країн-фундаторів Європейського Союзу. Уряд Франції навіть заявив, що

має намір провести загальнонаціональний референдум з питанням про можливість приєднання Туреччини до ЄС. Адже в цій країні Союзу дуже багато громадян не підтримують цю ідею.

Тим часом може зазнати змін і сама процедура розширення ЄС. Зокрема не виключено, що переговори з новими кандидатами будуть тривалішими і жорсткішими. Обіцянок провести реформи буде недостатньо для завершення переговорного процесу. Вперше ЄС запровадить положення про можливу зупинку процесу переговорів у разі систематичного порушення принципів свободи, демократії та прав людини в країнах-кандидатах.

Тимофій МЕДУНИЦЯ

Чарльз ТАННОК: Ця країна має право на великі амбіції

Чарльз ТАННОК, член Консервативної партії Великої Британії, депутат Європейського Парламенту, який представляє інтереси найбільшої фракції у парламенті – Європейська Народна Партія/Європейські Демократи (EPP/ED). Його вважають одним із найбільших лобістів інтересів України у Європейському Парламенті. Та послідовність та наполегливість, з якою депутат ТАННОК підтримує Україну на її нелегкому шляху до об'єднаної Європи, викликає щиру вдячність багатьох українців.

Вас уже вдруге обрано членом Європейського Парламенту, і знову ваша діяльність пов'язана з Україною. Крім того, ви є Віце-Президентом Делегації міжпарламентського комітету Україна – ЄС. Чому знов Україна? Як ви оцінюєте роль України у східному регіоні?

Я обрав Україну знову, зважаючи на те, що вже маю деякі знання про її історію, політику та економіку, і це не є досить розповсюдженим серед західноєвропейських політиків. Крім того, я, практично, єдиний з парламентарів попереднього скликання, хто продовжує роботу в цьому напрямку. Як ви бачите, послідовність завжди корисна. Також, будучи британцем, я не маю історичних зв'язків з Росією, саме тому іноді я більш нейтральний та об'єктивний, ніж депутати з Центрально-Східної Європи, гіркий антиросійський досвід яких впливає на їх думку щодо України, і це не завжди є корисним.

Я вважаю Україну найбільш важливим європейським сусідом, який висловив зацікавлення отримати статус члена ЄС у довгостроковій перспективі. Зважаючи на свою європейську культуру і традиції, а також високий рівень освіти, ця країна має право на такі амбіції. Україна є також важливою країною для усунення дисбалансу між великими і малими та навіть міні-країнами (такими, як Мальта, Кіпр, Естонія, Латвія, Люксембург), який утворився

після розширення ЄС. Нам дуже потрібна ще одна велика країна для коригування цього дисбалансу, і якщо країни західних Балкан приєднуються до ЄС, то різниця між кількістю великих та малих країн тільки збільшиться.

До 2004 року питання України в Європейському Парламенті обговорювалося в рамках Делегації спільного міжпарламентського комітету ЄС – Україна, Беларусь та Молдова. Ці три країни розглядалися в контексті політики сусідства. Наскільки мені відомо, з 2004 року була заснована окрема Делегація, яка зосередилася на роботі тільки з Україною. Що було причиною такої реорганізації? Чи можемо ми розуміти це, як наступний крок до поглиблення співпраці між Україною та ЄС?

Розділення цих країн у 3 окремі Делегації можна пов'язати з визнанням важливої ролі наших східних сусідів, таких, як Україна, Беларусь та Молдова, але, відверто кажучи, однією з причин було розширення ЄС. А саме, з одного боку, 10 міжпарламентських комітетів, які працювали над питаннями вступу нових країн, після розширення зникли. Тепер нові країни-члени мають власних євродепутатів. З іншого боку, кількість депутатів Парламенту збільшилася на 100, і зараз дорівнює 732. Усе це спонукало нас створити нові Деле-

гації для того, щоб компенсувати місця, які були втрачені після приєднання 10 нових членів.

Які головні завдання стоять зараз на порядку денному Делегації спільного міжпарламентського комітету Україна – ЄС?

Перш за все – це відправити спостерігачів на українські вибори 31 жовтня і 21 листопада та нагадати урядові України, що згідно з Програмою Партнерства та Співробітництва та Плану дій Україна – ЄС ми очікуємо прозорі та вільні вибори, в результаті проведення яких народ України та уряди країн ЄС отримають упевненість у легітимності новообраного Президента та довірять йому мандат на керування країною. Друге на порядку денному – це підтримка демократичних та економічних реформ з дотриманням прав людини, вільних ЗМІ та незалежних судів.

В одній із ваших поправок під час розгляду резолюції Європейського Парламенту щодо документа «Ширша Європа – політика добросусідства» (19 листопада 2003 року) ви зазначили, що ЄС має намір залишити відчиненими двері для України. Як ви вважаєте, коли Україна увійде в ці двері? Якою ви бачите європейську перспективу для України?

Я не думаю, що можу назвати конкретні дати вступу України до ЄС, але вірю, що новий Комісар ЄС з питань зовнішньої політики Беніта

Ферраро-Валднер краще ставитиметься до України, ніж попередній Комісар Романо Проді, який відверто сповідував подвійні стандарти. Також новий Президент ЄК Баррозо на відміну від інших європейських політиків розуміє, що в його рідній країні Португалії проживає 200 000 українців, якими опікується уряд, і тому страх імміграційного напливу, пов'язаний зі вступом Туреччини, не стосується українських іммігрантів. Нещодавно я мав розмову з головним радником прем'єр-міністра Тоні Блера, який проінформував мене, що почалися переговори з Туреччиною. Питання європейської ідентичності цієї країни залишається відкритим, хоча там усе ще трапляються випадки порушення прав людини, але з морального чи політичного погляду Туреччині не можна відмовити у підписання Угоди про Стабілізацію та Асоціацію в той час, як така угода була укладена з деякими країнами західних Балкан, які вважаються потенційними кандидатами ЄС. Я очікую на швидкий прогрес щодо підписання Україною Угоди про Стабілізацію та Асоціацію з ЄС, якщо вибори 31 жовтня будуть чесними та демократичними.

Підготувала Галина ФОМЕНЧЕНКО

За підтримки ЄС уперше на Сумщині відбувся ярмарок соціальних послуг

18 вересня 2004 року в Сумах на Майдані Незалежності відбувся ярмарок соціальних послуг, на якому було представлено широкий спектр соціальних напрямків діяльності установ та організацій з різних районів Сумської області. Мета заходу – привернути увагу громадян до діяльності державних та недержавних установ та організацій у сфері вирішення соціальних проблем регіону.

Організаторами ярмарку виступили, з боку громадських організацій, Регіональний центр соціального партнерства, що діє в межах проекту «Розвиток громадянського суспільства в м. Київ та обраних регіонах України», з боку бюджетних установ, відділ у справах сім'ї та молоді Сумської міської ради. У ярмарку

взяли участь близько 40 громадських та державних організацій та установ, які надають соціальні послуги населенню. Захід було проведено в формі виставки-презентації. Кожна з організацій-учасників у свій спосіб представила свої досягнення з надання соціальних послуг населенню та отримала змогу презентувати соціальні проекти та плани на майбутнє. Учасники презентували себе за допомогою оформлених стендів, буклетів, візиток, різноманітних виробів, а також просто спілкуючись з тими, хто цікавився їх діяльністю, та між собою.

Під час заходу мешканці Сум ознайомилися з інноваційними підходами до соціальної роботи, позитивним досвідом вирішення соціальних проблем вразливих груп

Фото: ЄС

У країнах ЄС намагаються створювати умови для того, щоб люди із фізичними вадами мали можливості для самореалізації

населення. Були представлені ефективні механізми соціального партнерства органів влади та громадських організацій і приклади залучення соціальних інвестицій у регіон.

Ярмарок проходив у супроводі міні-концерту, що частково був проведений безпосередньо силами учасників.

Олександр ХОРУЖЕНКО

ЄС надасть допомогу громадським організаціям України

Представництво Європейської Комісії в Україні оголосило конкурс мікропроектів у рамках програми Європейської ініціативи з демократії та прав людини. За цією Програмою громадським ор-

ганізаціям України буде надано 990 000 євро. Загальна мета цього конкурсу – оперативно реагувати на потреби громадських організацій України, що займаються проблемами підтримки та захисту прав людини і демократизації, що включає:

- покращення доступу до правосуддя;
- моніторинг і звітування про стан дотримання прав людини та правозахисну діяльність;
- покращення ситуації з верховенством права та підвищення правового захисту прав людини.

грантів у розмірі 20-100 тис. євро. Проекти повинні бути розраховані на строк до 36 місяців і реалізовуватися в Україні.

Повну інформацію про цей конкурс проектів та інструкції для учасників конкурсу можна отримати на українській версії Інтернет-сторінки Представництва Європейської Комісії в Україні за адресою:

www.delukr.cec.eu.int

У рубриці «Конкурси та гранти» або у менеджера проекту Олеси Долінської.

olesya.dolinska@cec.eu.int

Українські громадські організації запрошуються подавати заявки на отримання

ДОВІДКА

Європейська ініціатива з прав людини була заснована Європейським парламентом у 1994 році для підтримки розвитку в усьому світі демократичних суспільств, основоположними принципами яких є верховенство права та дотримання прав людини. Заснування цієї ініціативи свідчить також про визнання суттєвого внеску, який здійснюють громадські організації у цій сфері. Щорічно у рамках Європейської ініціативи надається близько 100 млн. євро на підтримку діяльності, що спрямована на захист прав людини, демократизацію та попередження конфліктів, і впроваджується в першу чергу в рамках партнерства між громадськими та міжнародними організаціями. В Україні Програма мікропроектів Європейської ініціативи знову розпочала свою діяльність у 2003 році та реалізується в межах фінансування, наданого у 2002-2004 роках на загальну суму 1 млн. 590 тисяч євро. В цілому після проведення минулорічного конкурсу проектів у рамках Європейської ініціативи громадським організаціям України було вже надано 9 грантів на загальну суму 581 тисяч євро.

Міжнародні експерти вивчають наслідки спорудження каналу на Дунаї

Спорудження глибоководного судноплавного каналу у Швидкому, одному з рукавів дунайської дельти в Україні, привернуло значну міжнародну увагу. Різні урядові та неурядові міжнародні організації висловили свою стурбованість щодо системності проекту та особливо наслідків його для довкілля. Ці організації наголошують на необхідності проведення всесторонньої та незалежної екологічної експертизи перед його початком.

– масштаб і висновки екологічної експертизи проекту;

– моніторинг і засоби пом'якшення та компенсації потенційного впливу проекту;

– необхідність додаткової інформації щодо майбутніх планів України щодо цього проекту.

Зустрічі відбулися у відкритій та конструктивній атмосфері, де представники української влади та експерти надали свої роз'яснення щодо невирішених пи-

Фото: ЄС

На запрошення міністра закордонних справ України 6-8 жовтня 2004 року в Україні з дослідницькою місією перебувала делегація, яка відвідала місце спорудження каналу в українській частині дельти р. Дунай. Серед учасників делегації були експерти Європейської Комісії та кількох міжнародних організацій, які опікуються питаннями довкілля, включаючи захисників Бернської, Рамсарської, Орхуської конвенції та конвенції Еспоо та представників Міжнародної комісії з питань захисту ріки Дунай і Економічної комісії ООН.

Під час місії експерти обговорили зі своїми колегами з України такі питання:

– інформація, попередньо надана українськими органами влади щодо потенційного впливу спорудження каналу на довкілля;

тань. Експерти підготують звіт, у якому буде відображено висновки місії.

Експерти також взяли до уваги зобов'язання українських органів влади надати всю необхідну документацію, зокрема, проектну документацію та звіти про екологічну експертизу I та II етапів проекту.

Представники Європейської Комісії та інші учасники місії закликали Україну не розпочинати II-й етап проекту до того часу, поки експерти не проаналізують усю інформацію та не обговорять її з українською стороною. Вони також ще раз підтвердили дійсність своєї пропозиції підтримати та допомогти українським державним органам при вирішенні викликів, пов'язаних з питаннями екологічних наслідків і трансграничного впливу таких проектів.

Олександр ХОРУЖЕНКО

Довідка

Будівництво Україною суднового ходу в гирлі Бистре викликало різку критику з боку Європейського Союзу, США і Румунії, яка стверджує, що це завдасть значної шкоди екології регіону. Незважаючи на протести з боку Європи, Україна в серпні відкрила першу чергу судноплавного каналу "Дунай-Чорне море" завдовжки 3,3 км, шириною по дну 85 м, глибиною 7,65 м і частини дамби довжиною 1,54 км. Судновий хід каналу складає 170,36 км. Другий етап передбачає поглиблення каналу до 8,32 м, збільшення ширини до 100 м і довжини дамби до 3 км. Румунія ініціювала створення міжнародної комісії з розслідування будівництва Україною каналу.

Трьома реченнями

Представництво Європейської Комісії 12-15 жовтня в Україні провело інформаційні дні Транс'європейської програми мобільності (TEMPUS) для вищих навчальних закладів. Заходи, які відбулися в Києві, Одесі та Харкові, спрямовані на ознайомлення представників українських університетів з цією програмою, зокрема з порядком подання заявок на участь у ній. У зустрічах взяли участь співробітники Представництва Європейської Комісії в Україні, Генерального директорату з питань освіти й культури та Європейського фонду освіти, міністр освіти та науки України Василь Кремень і Посол Європейської Комісії в Україні Ієн Боуг.

Голова Представництва Європейської Комісії в Україні Ієн Боуг відкрив у Києві підсумкову міжнародну конференцію, присвячену програмі партнерства та інституційного розвитку (IBPP) для нових незалежних держав. Упродовж двох років партнери з 11 країн ЄС разом з Росією, Україною, Молдовою, Казахстаном, Киргизстаном та Монголією втілювали спільні проекти в галузі економіки, адміністративної реформи та соціального розвитку. Майже 200 учасників з 10 країн поділилися досвідом та презентували результати проектів, що отримали фінансування в рамках цієї програми.

Напередодні матчу Ліги чемпіонів керівники німецького клубу «Байер Леверкузен» відвідали Київський дитячий онкологічний центр і подарували його пацієнтам нові дитячі іграшки. Про це повідомили в Посольстві ФРН в Україні. Діти з радістю прийняли подарунки з рук директора з економічних питань футбольного клубу Вольфганга Гольцгойзера та співробітників Посольства Німеччини в Києві.

За матеріалами Представництва Європейської Комісії в Україні, Белорусі та Молдові, УНІАН та «Німецька Хвиля»

Європейський Союз вивчає можливість створення за кордонами ЄС таборів для мігрантів

З ідеєю відкрити за межами Європейського Союзу табори для утримання мігрантів виступив уряд Великої Британії. Його представник заявив, що ця пропозиція отримала підтримку урядів інших країн, зокрема Німеччини та Італії. Табори для біженців згідно з планом пропонуються збудувати в Лівії, Україні та на Балканах. Пілотний проект міг би, на думку британських урядовців, бути реалізований у Лівії. В разі його успішності наступні центри утримання іммігрантів пропонуються організувати в Україні і на Балканах.

Британський план одержав підтримку представника Міжнародної організації міграції Яна де Вільде. Він сказав: «Хоча кількість тих, хто просить притулку, зменшилася, ніхто точно не знає, скільки нелегальних мігрантів уже потрапили в ЄС. Зараз у країн на кордонах Європейського Союзу немає стимулу, щоб вирішувати цю проблему. Вони хочуть закрити очі та пропустити нелегальних мігрантів через свою територію».

У пресі з'явилися повідомлення, що схвально до цієї ідеї поставилися й міністри внутрішніх справ Австрії, Естонії, Латвії й Литви. Верховний комісаріат ООН у справах біженців, у свою чергу, виступив проти британської ініціативи. Організація попереджає, що її здійснення може привести до повного закриття Європи для шукачів притулку, що було б порушенням основних прав людини.

ЄС та Україна вже активно співробітничують у сфері контролю над потоками нелегальних мігрантів. Брюссель на-

Фото: ЄС

дає офіційному Києву допомогу на облаштування прикордонних переходів. На початку року голова Державного комітету України у справах національностей і міграції Геннадій Москаль звернувся до ЄС із проханням надати фінансову допомогу Україні в боротьбі з нелегальною міграцією. Однак щодо спорудження таборів на своїй території український МЗС поширив заяву, в якій підкреслив, що будь-яка публічна дискусія з цього питання без попередніх консультацій з урядом України є некоректною.

30 вересня в Нідерландах відбулася зустріч міністрів юстиції і внутрішніх справ ЄС, на якій обговорювалося це питання. Німеччина й Італія за підтримкою Великобританії наполягали на необхідності значно посилити міграційні зако-

ни в країнах ЄС. Саме тому, на їх думку, Союз має збудувати табори для утримання мігрантів. В Україні, зокрема, пропонуються відкрити транзитні табори для прийому чеченських біженців. Лівія могла б приймати вихідців із африканського континенту, де б ті утримувалися, не перетинаючи Середземного моря і не потрапляючи в Європу. Однак не всі члени ЄС погодилися з цими пропозиціями. Швеція та Ірландія виступили проти таких планів і хочуть запобігти перетворенню Європи на фортецю. На зустрічі в Нідерландах представники 25 європейських країн все ж досягли компромісу і виробили єдину позицію з цього питання.

1 жовтня Європейська Комісія оприлюднила заяву, в якій спростовувала розповсюджену ЗМІ інформацію про наміри ЄС створити в Україні транзитні табори для прийому чеченських біженців. Зокрема з такою заявою виступила прес-служба представництва Європейської Комісії в Україні.

«Представництво Комісії в Україні роз'яснило, що ЄК не робила таких пропозицій Україні, як і будь-якій іншій країні; і такі пропозиції тепер не готуються», – зазначено в заяві. Представництво підкреслило, що рішення про створення таких таборів може прийматися тільки спільно. «Якби розглядалися нові заходи для надання притулку, це передбачало б спільне рішення всіх сторін, яких це стосується. У цьому конкретному випадку – ЄС і України», – підкреслюється в заяві.

Недоліки української політики є перешкодою на шляху щільнішого наближення країни до ЄС та НАТО, а не можлива відмова їй у цьому європейців. Звичайно, в Європі також існують голоси про те, що Україна та інші країни, мовляв, у принципі не можуть належати до ЄС. Але це голоси тих, хто прагне створення Європейської держави і ще раніше часто виступав проти недавнього прийняття десяти нових країн, тому що це унеможливує їхні ув'язнення про майбутнє Європи. ЄС, виходячи з власних інтересів, зацікавлений у демократичному, економічному та правовому розвитку України і готовий їй у цьому сприяти.

Фолькер Рює, Голова Комітету закордонних справ Бундестагу Німеччини

Олеся БАДЬОРНА

Україна втричі збільшує постачання металопродукції до ЄС

Україна збільшить постачання металопродукції до країн ЄС до кінця 2004 року з 184,5 тисяч тонн до 606,8 тисяч тонн. При цьому буде збережене мито на експорт відходів і брухту чорних металів у розмірі 30 євро за тону, повідомляється в проекті угоди з ЄС про торгівлю деякими сталеливарними виробами. Цей проект був затверджений українським урядом 22 вересня 2004 року.

У грошовому еквіваленті ріст експорту української металургії до країн ЄС становить понад 100 млн євро. Україна зможе експортувати у 2004 році до країн Союзу 80 тисяч тонн рулонного прокату, 230,9 тисяч тонн товстолистового і 66,6 тисяч тонн інших видів плоского прокату, 93,7 тисяч тонн катанки, 13,5 тисяч тонн балок і 122 тисяч тонн інших видів сортового прокату.

Укладення угоди між Україною і ЄС дозволить розпочати офіційні консультації щодо аналогічної угоди на 2005 рік, що передбачатиме збільшення обсягів постачання продукції українських металургійних заводів у ЄС до 1 млн тонн на рік при збереженні мита на металобрухт на рівні 30 євро за тону.

У червні Кабінет Міністрів України та Європейська Комісія парафували угоду про торгівлю деякими сталеливарними виробами на 2004 рік, відповідно до якої ЄС установлює Україні квоту на постачання металопрокату цього року в обсязі 606 тисяч тонн. Квоти на 2004 рік були збільшені з урахуванням розширення ЄС.

Людмила ТОМІЛІНА

Декларація Президентства ЄС щодо президентських виборів в Україні

Президентство Європейського Союзу висловлює жаль з приводу того, що президентські вибори в Україні не відповідали значній кількості стандартів ОБСЄ, Ради Європи та інших європейських стандартів щодо демократичних виборів, і що протягом передвиборчої кампанії не були забезпечені рівні умови для всіх кандидатів. Таким чином, не були створені умови для реалізації вільного волевиявлення виборців в їхньому обранні кандидатів.

Ця думка Президентства ЄС ґрунтується на заяві про попередні результати та висновки Міжнародної місії із спостереження за виборами (ММСВ) ОБСЄ/ОДІПЛ щодо Президентських виборів в Україні 31 жовтня 2004 року.

Зокрема, Президентство ЄС висловлює жаль щодо тиску, який за матеріалами ММСВ чинився на виборців, перешкоди вільному руху людей до місць виборчих подій, неповаги до свободи зібрань, необ'єктивного висвітлення подій засобами масової інформації, у тому числі, використання "темників" (інструкцій для ЗМІ), які видавалися невизначеними органами влади, розповсюдження провокаційних матеріалів неясного походження, серйозних проблем щодо виборчих

списків, недостатньої кількості виборчих дільниць і відсутності прозорості під час обробки результатів виборів.

Проте, такі позитивні аспекти, як висока явка виборців, активна участь громадянського суспільства протягом передвиборчої кампанії, вселяють надію на подальший розвиток демократії в Україні.

Європейський Союз вважає Україну одним із своїх основних сусідів та партнерів і визнає європейські прагнення України. Як було чітко заявлено Європейським Союзом в останніх резолюціях Ради ЄС, проведення цих виборів свідчатиме про прихильність України до демократичних цінностей, визначених Радою Європи та ОБСЄ, і матиме велике значення для стосунків між ЄС та Україною.

Президентство ЄС закликає Українську владу усунути зазначені недоліки до початку проведення другого туру виборів. Президентство ЄС наполегливо рекомендує Українській владі у період, що залишився до 21 листопада 2004 р., забезпечити створення умов, які дозволять провести вільні і чесні вибори, таким чином, щоб Український народ міг обрати свого кандидата за власним вільним вибором.

Трьома реченнями

Щодо четвертої річниці зникнення та вбивства журналіста Георгія Гон'гадзе Європейський Союз висловив своє занепокоєння відсутністю прогресу в розслідуванні обставин його смерті. ЄС закликав українські органи влади зробити все можливе, щоб знайти осіб, які вчинили цей та інші злочини проти журналістів, та передати їх до рук правосуддя. Крім членів Союзу, заяву підтримали країни-кандидати на вступ до ЄС – Болгарія, Румунія, Туреччина та Хорватія.

Європейський Союз надасть Україні спеціальну тарифну квоту на експорт зерна низької та середньої якості, повідомив в інтерв'ю тижневику «Бізнес» посол Європейської Комісії в Україні, Молдові і Білорусі Ієн Тіндалл Боуг. За його словами, сьогодні Україна може експортувати до ЄС зерно в межах преференційної тарифної квоти, що була надана всім країнам, які не є членами цієї організації. «Ми сподіваємося, що до початку наступного року зможемо надати Україні особливий тариф, що гарантуватиме преференційний доступ українського зерна на ринок ЄС, що буде визначено в найближчому майбутньому», – сказав Боуг.

Міністри закордонних справ країн Європейського Союзу на зустрічі в Люксембурзі 11 жовтня виступили з заявою, в якій закликали українську владу забезпечити проведення вільних, чесних і прозорих президентських виборів. У документі сказано, що майбутні президентські вибори засвідчать, як Україна дотримується демократичних цінностей, якими керуються Рада Європи й Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), та підкреслюється значення майбутніх виборів для подальшого розвитку відносин ЄС і України. Глави зовнішньополітичних відомств країн Союзу підкреслили, що незалежність засобів масової інформації і свобода слова відіграють величезну роль у проведенні чесної і прозорої виборчої кампанії, та закликали Україну забезпечити умови для роботи місцевих та міжнародних спостерігачів.

За матеріалами «Бізнес», «Кореспондент», «Німецька Хвиля»

Анна Лінд — усміхнена білявка з рюкзаком

Рік тому в стокгольмській клініці Karolinska від отриманих у торгівельному центрі ножових ран померла міністр закордонних справ Швеції Анна Лінд. Померла за три дні до пропагандованого нею референдуму про приєднання Швеції до єврозони. Вона була, є і залишиться однією із найяскравіших зірок на політичному олімпі Швеції. Анна Лінд була талановитим, енергійним, компетентним міністром закордонних справ. Жінкою, якій на піці своєї політичної кар'єри вдавалося поєднувати неймовірне службове навантаження, жіночу привабливість та материнство.

Міністр закордонних справ Анна Лінд з Генеральним секретарем НАТО Лордом Джорджем Робертсоном

Три удари ножом, які були нанесені 10 вересня сербом Міхайлом Міхайловичем, поставили трагічну крапку в її біографії. 17 років після вбивства прем'єр-міністра Швеції Улофа Пальме Анна Лінд повторила долю того, кого вона вважала ідеалом політика та людини.

Анну Лінд нерідко називали вундеркіндом від політики, адже політичною діяльністю вона почала займатися ще в 13-річному віці, коли її обрали головою місцевого відділення молодіжного соціал-демократичного союзу в невеликому містечку Тредг. П'ять років потому після успішного політичного дебюту Анну вибрали депутатом муніципальних зборів міста Енчепінг.

На місцевих політиків — тих, які завжди в костюмах і краватках, — маленька Анна, в величезних окулярах на носі, яка з'явилася в коридорах місцевої влади, справила настільки сильне враження, що вони майже одноставно вирішили «проштотувувати» Анну — в Рік-

сдаг (парламент Швеції). Але Анна віддала перевагу навчанню і, довго вибираючи між журналістикою та юриспруденцією, вирішила всетаки поступати на юрфак Упсальського університету.

В 1982 році Анна Лінд всетаки стала депутатом Ріксдага. І далі їй дорога йшла тільки нагору. З 1984-го по 1990-й роки вона очолювала Всешведську соціал-демократичну молодіжну організацію. З 1991-го по 1994-й — була членом міської ради Стокгольму, де їй довелося відповідати за питання культури (вона займала пост віце-мера з питань культури та відпочинку і водночас посаду голови Міського театру Стокгольму).

В 1994 році Анна Лінд стала міністром з питань навколишнього середовища. В 1998 році глава шведського уряду Йоран Перссон довірив їй Міністерство іноземних справ. Лінд, якій тоді було лише 41 рік, стала одним із наймолодших міністрів іноземних справ у світі. Міжнародне виз-

нання Лінд отримала в 2001 році, коли Швеція головувала в Європейському Союзі.

З незмінною посмішкою, бадьора, енергійна, добре підготовлена до будь-якого заходу, світловолоса шведка без видимих зусиль та перешкод підкоряла «людей в чорних костюмах та краватках». Практично ніхто не сумнівався, що через кілька років Анна Лінд змінить лідера шведських соціал-демократів Йорана Перссона і стане першою жінкою на посаді прем'єр-міністра Швеції...

У дипломатії Анна Лінд вважалася безнадійним оптимістом. Анна Лінд завжди активно виступала за зміцнення ЄС і входження Швеції в зону євро. Як міністр закордонних справ вона вражала своєю прямоотою і проникливістю. Вона критикувала курс президента США Джорджа Буша у відношенні до Іраку. Висловлювання нинішнього господаря Білого Дому про причетність Ясіра Арафата до терористичної ді-

яльності Анна Лінд назвала «нерозумними і недоречними». Головування Сильвіо Берлусконі в Раді ЄС сприймалося 46-річною білявкою ледь не як катастрофа («якби ми могли обирати президента Європейського Союзу, то Берлусконі ми б не обрали ніколи»). А напередодні головування Швеції в ЄС у 2001 році (зоряного часу Лінд у дипломатії) шведському міністру вдалося роздратувати навіть Хав'єра Солану: вона наполягала на тому, що відповідно до шведських пріоритетів з невинуватою закритих документів ЄС із питань безпеки повинен бути знятий гриф «абсолютно секретно». Колишній натовський чиновник не побоявся назвати вимоги Лінд абсурдними.

Ну а коли мова заходила про особливі візові пільги для жителів Калінінградської області і ситуацію з правами людини в Чечні, Анна Лінд була однією з небагатьох, кому вдалося ставити на місце нав'язливих російських дип-

ломатів. «Припиніть вимагати змін законів ЄС, зосередьтеся на тому, аби максимально полегшити процес одержання калінінградцями віз», – це з її офіційних заяв. Діставалося й Україні. Саме під час головування Швеції в ЄС (2001 рік) Брюссель виступив, мабуть, із найжорсткішою у відносинах України та ЄС заявою з приводу того, що «умови роботи мас-медіа в Україні й надалі залишаються украй важкими, влада не може належним чином гарантувати журналістам можливість працювати в безпечних умовах, а справа Гонгадзе так і не була розслідувана з належною прозорістю і старанністю». Сама Анна Лінд, відвідавши Київ із трійкою ЄС у лютому того ж року, відверто говорила про «вельми складну» ситуацію в Україні, про її політичні та економічні проблеми. І водночас наголошувала, наскільки важливо продовжувати співробітництво з Києвом, щоб не допустити «його подальшого падіння».

І попри це багато дипломатів вважали Анну Лінд одним із лобістів України в Європі. Саме вона запропонувала розробити спеціальний цільовий план дій ЄС щодо України, аби Київ не «загубився» серед інших сусідів розширеного ЄС. Напевно небагато МЗС зробило спеціальну Стратегію співробітництва з Україною на період з 2002 до 2004 року, аби допомогти Україні хоч якось вписатися в нову карту об'єднаної Європи. Відповідно до документа спільні зусилля Стокгольма і Києва мають зосереджуватися на імміграційній політиці, підтримці громадських організацій, налагодженні кооперації між шведськими й українськими політичними партіями (особливо молодими політиками), наданні юридичних послуг нашим медіа-компаніям. Ще можна пригадати, що саме з ініціативи шведського міністра на саміті в Гетеборзі Україну підключили до Євро-

пейської конференції і «перевели» з розділу «зовнішні відносини» у «майбутнє Європи». Анна Лінд була прихильницею ідеї «поступальної інтеграції» України в ЄС.

Стокгольмска трагедія отримала широкий розголос у світі та мала величезний резонанс в Європі. Генсек ООН Кофі Аннан назвав Анну Лінд великою особистістю, міністр закордонних справ Німеччини Йошка Фішер – видатним європейцем, великим європейським політиком та своїм особистим товаришем. Сказав – і заплакав...

Втім, говорять самі шведи, це могло статися будь-якої миті. Вранці, коли Анна Лінд бадьорою ходою з незмінним рюкзачком вирушала до будинку міністерства закордонних справ. Без службового автомобіля і охоронців. Вдень, коли, скориставшись паузою в жорсткому графіку міністра, щось жваво обговорювала з колегами на одному з центральних стокгольмських перехресть. Увечері, коли дорогою додому купувала синам CD-диски або відвідувала з чоловіком-губернатором художні виставки.

В своєму житті вона найбільше пишалася не своїми досягненнями в політиці та професійній кар'єрі, а своїми дітьми. Сини – Давид та Філіп – завжди стояли для неї на першому місці. Маючи можли-

вість ночувати в Стокгольмі, вона поспішала додому до чоловіка та дітей – в Нічепінг – місто, де Анна Лінд жила з чоловіком та дітьми, за 100 кілометрів від столиці. Почитати казку, коли діти були маленькими, перевірити уроки, приготувати вечерю і обговорити важливі питання, коли діти стали підростати. В міру можливостей Анна підвозила їх в школу на автомобілі. Знаходячись за тисячу кілометрів від дому, завжди телефонувала, аби дізнатися, як пройшов день в чоловіка та дітей. Старалася ніколи не повертатися додому без подарунків для своїх синів, які вона купувала в найрізноманатніших місцях...

Трагедія з Анною Лінд наводить ще на одну думку. Незважаючи на сумний шведський досвід, коли був вбитий прем'єр-міністр країни Улоф Пальме, країна не відмовилася від власних звичок та традицій. Як ходили вищі державні мужі (та жінки) без охоронців, як пересувалися по місту без службових машин та «мигалок», так до цього часу це роблять. Демократичні правила (хай і неписані), демократичні цінності справедливо є вищими над страхами. Якщо країна багато десятиріч прожила в умовах свободи – політичної, економічної, свободи особистості, то відмовлятися від неї під впливом обставин, хай навіть трагіч-

них, – лиш поступка злочинцям. А відмова шведської влади від проведення пропагандистської кампанії за вступ країни в зону євро (за що і боролась Анна Лінд) – не перемога вбивці, якщо він дійсно керувався цим мотивом, а підтвердженням пріоритету, який міцно вкоренився в суспільстві: життя навіть однієї людини дорожче, ніж усі єдині валюти разом взяті.

Згадаємо інший приклад – 11 вересня 2001 року. Тоді перед Сполученими Штатами також постало питання: чи не варто заради боротьби з тероризмом обмежити права людей (правильніше було б сказати – підозрілих осіб), трошки обмежити свободу слова? Однак, незважаючи на цю спокусу, вибір все ж був зроблений на користь незмінної для країни презумпції невинності, та на дотримання інших конституційних свобод...

PS. Через кілька днів після смерті Анни Лінд, яка виступала за приєднання Швеції до єврозони, в країні відбувся референдум з цього питання. П'ятдесят шість відсотків виборців проголосували проти євро і лише 42 – за...

Віктор ТАРАН

Багато людей були переконані, що через кілька років Анна Лінд змінить лідера шведських соціал-демократів Йорана Перссона і стане першою жінкою на посаді прем'єр-міністра Швеції

Іспанія першою проведе референдум щодо схвалення Конституції ЄС

Як заявив Міністр закордонних справ Іспанії Мігель Анхель Моратінос, іспанський референдум щодо схвалення Конституції ЄС має відбутися 20 лютого 2005 року. Після досягнення «широкого консенсусу» серед політичних партій у парламенті 4 жовтня Іспанія стала першою з країн-членів ЄС, яка оголосила дату народного голосування щодо нової угоди.

До країн, які першими мають ратифікувати Конституцію, входять Нідерланди, що нині головує у ЄС, та Португалія. Німеччина ж протягом наступних кількох тижнів має визначитися, чи проводити референдум, чи провести відповідне голосування в парламенті. Питання, на яке мають відповісти іспанці, виглядає так: «Чи схвалюєте Ви проєкт угоди, що запроваджує конституцію для Європи?» Очікується, що в Іспанії голосування буде схвальним, оскільки провідні політичні партії підтримують Конституцію ЄС. Народна партія, що є головною опозиційною силою та партією колишнього прем'єр-міністра

Хосе Марія Аснара, вже висловила свою підтримку Конституції. Незважаючи на те, що остаточний текст не є такий, на який вони розраховували, лідер Народної партії Маріано Рахой зазначив: «Європа потребує конституції, оскільки це погоджений варіант, який містить значно більше переваг, ніж недоліків».

Перемога на виборах іспанських соціалістів, яких очолює Хосе Луїс Родрігес Сапатеро, в червні допомогла вивести переговори щодо Конституції ЄС із глухого кута. Переговори було частково пригальмовано через протидію Аснара позбавленню Іспанії сприятливої для неї формули голосування, визначеної Ніццькою угодою.

Конституційна угода підписана країнами-членами 29 жовтня в Римі. Після цього почався процес ратифікації, який відбуватиметься або шляхом проведення референдуму, або голосування в парламенті.

Габрієл АСЛАНЯН

Докладніше про підписання Конституційної угоди читайте в наступному номері «Євробюлетня»

Фото: ЄС

Французи — за Конституцію ЄС

Опитування населення Франції, яке проводилося 24-25 вересня, показало, що майже дві третини громадян на референдумі, присвяченому Конституції Європейського Союзу, проголосували б «за». Порівняно з попереднім опитуванням громадської думки у середині вересня, кількість прихильників зросла на 4%. Соціологічне дослідження,

проведене для газети «Le Point», показало, що 64% населення збираються віддати свої голоси на користь Конституції ЄС. Місяць тому таких було 60%. Кількість тих, хто голосуватиме «проти» на референдумі, присвяченому Конституції Європейського Союзу, знизилася на 4 пункти – з 40% до 36% відсотків. Однак французи, які збираються голосувати

«проти», розділилися у поглядах на наслідки, які може спричинити неприйняття Францією Конституції ЄС. У випадку, якщо Франція проголосує проти Конституції Європейського Союзу, 43% громадян переконані, що це приведе до виникнення суттєвих перешкод у процесі європейської інтеграції. Така ж кількість людей не погоджується з

цією думкою. Незважаючи на те, що президент Франції Жак Ширак пообіцяв провести референдум щодо Конституції ЄС, його дата ще остаточно не визначена. Найвірогідніше, опитування проведуть на початку травня.

Дмитро ОПАНАСЕНКО
(за матеріалами www.eupolitic.com)

Країни ЄС дискутують щодо вживання назви єдиної валюти

Литовський уряд звернувся до голландського керівництва, висловлюючи своє невдоволення недавнім рішенням стандартизувати слово «euro» в усіх мовах ЄС, як стало відомо EUOBSERVER з офіційних документів. У листі, адресованому голландському Прем'єр-міністру Жану Балкененду, копія якого була також відправлена Президенту Європейської Комісії Романо Проді, литовський уряд висловлює своє бажання «ще раз підкреслити, що невідмінною формою терміну «euro» є неприйнятною для литовської мови». Дискусію викликала публікація 5 жовтня пропозиції керівництва ЄК застосовувати слово «euro» в усіх мовах із використанням латиниці.

Проблема постає з такої особливості литовської мови, що різні слова мають різні значення при виконанні тих чи інших функцій у реченні. Написання слова «euro» може бути різним (euras, euro, eurui, eura, euru, eure, eurai, eurams, eurus, euraís, eurose) в залежності від місця та функції цього слова в реченні. Відповідно до статті, представленої Литовською державною комісією з мови, різниця в значенні може бути досить значною – «grazinti eura» означає «повернути 1 евро», «grazinti eurus» – «повернути всі евро», проте «grazinti euraís» – «повернути у валюті евро». Всі ці нюанси будуть втрачені, якщо Литва змушена буде використовувати одне й те саме слово в усіх значеннях, наголошують міністри. Якщо слово «euro» вживати в усіх значеннях, то багато речень просто втратять смисл.

Литовські дипломати наголошують на двох потенційних проблемах, які постануть, якщо не розв'язати цю суперечність. По-перше, періодично беззмислове слово необхідно буде включити в усі офіційні документи, враховуючи конвенції та Конституцію, що зробить їх просто незрозумілими для литовців у певних випадках. По-друге, це слово стане постійно застосовуваним у литовській пресі і нарешті необхідно буде змиритися з ним у повсякденному житті. Швидше за все це буде дуже непопулярним серед самих литовців, стверджують офіційні особи. У листі це занепокоєння висловлено досить різкими словами. Наголошується, що «ця спроба регулювати застосування мови може серйозно заторгнути інтереси литовських громадян, оскільки це фактично є політичним тиском на природний процес розвитку литовської мови, яка є базисною основою національної ідентичності».

Державна Комісія з литовської мови попереджає, що подібні рішення можуть сприяти збільшенню кількості євроскептиків, а цей факт є безсумнівно дуже важливим. Особливо у випадку винесення на референдум ухвалення Конституції. Литовські посадові особи бояться почути від людей щось на зразок: «ми тільки приєдналися до ЄС у травні, а вони вже хочуть забрати в нас нашу мову». Литва планує ввести евро у 2006 році та наголошує, що не виникає жодної проблеми зі словом «euro» на банкнотах та монетах.

Марина КУМЕДА

Фото: ЄС

Трьома реченнями

Міністр внутрішніх справ Польщі Ришард Каліш заявляє, що його країна звернеться до ЄС з проханням надати фінансову допомогу на вирішення проблем із чеченськими біженцями. Щодня за політичним притулком до цієї країни звертаються в середньому 30 вихідців із Північного Кавказу. Після кожного загострення конфлікту кількість заяв значно зростає і за минулий рік уряд Польщі розглянув 5600 заяв від людей, які шукають безпечнішого місця для проживання в ЄС.

Уряди 14 країн-членів ЄС ухвалили рішення про заборону в'їзду на свою територію восьми найвищих посадовців Білорусі, включно з президентом Александром Лукашенком. Приводом для такого рішення стали звинувачення білоруського керівництва в порушенні прав людини та небажанні співробітничати з міжнародними організаціями. Ухваленню подібного рішення на рівні ЄС завадила Португалія, яка вважає, що заборона приведе до міжнародної ізоляції країни і неможливості контактів експертів ОБСЄ.

Європейська Комісія подасть в суд на уряд Німеччини за те, що він блокує приватизацію найбільшої в Європі автобудівної компанії Volkswagen. Згідно з законом землі Нижня Саксонія, де розташований головний офіс підприємства, жоден із співвласників не має права володіти більше ніж 20% акцій цього виробника автомобілів, що, на думку ЄК, суперечить європейським нормам про єдиний ринок і заважає промисловій інтеграції в рамках ЄС. Німецький уряд відкидає звинувачення Комісії та впевнений, що Європейський суд, який незабаром розгляне справу концерну Volkswagen, прийме рішення на користь офіційного Берліна.

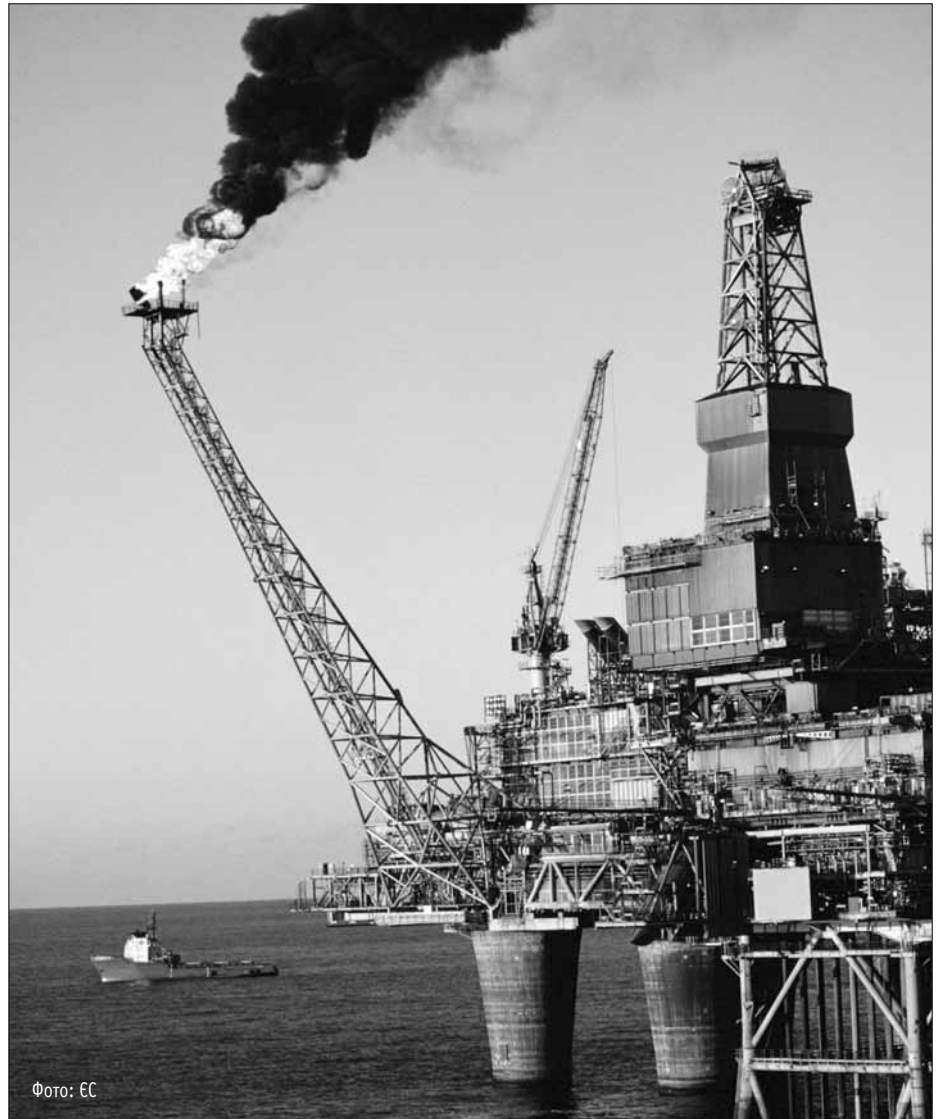
За матеріалами «Бізнес», «Кореспондент», «Німецька Хвиля»

ЄС називає найбільших на континенті забруднювачів повітря

У ЄС оприлюднені дані про найбільших у Європейському Союзі забруднювачів повітря і води. Документ, який складений за результатами найновішого дослідження Європейського реєстратора шкідливих викидів (EPER – European Pollutant Emission Register), показує, що серед країн ЄС найбільшу кількість промислового бруду в повітря та воду викидають Великобританія, Іспанія та Франція. Звіт складений на основі інформації, що була надана урядами країн-членів ЄС, а також Норвегією. Експерти прийшли до висновку, що в багатьох державах значна частина шкідливих викидів робиться на виробництвах транснаціональних компаній. Чотири європейські промислові велетні Atofina, Glaxo, BASF та Solvic відповідальні за 10% від загальної кількості викидів. Звіт також показує, що ферми, де вирощують домашніх птахів та свиней, найбільше забруднюють атмосферу викидами аміаку. Хімічні та металургійні підприємства найбільше забруднюють річки та водойми ртуттю.

Але спокійні часи для цих «великих забруднювачів» уже закінчуються, оскільки Інструкція з попередження та контролю інтегрованого забруднення 1996 року (Directive on Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC)), яка розглядає забруднення в сфері промисловості та сільського господарства, має бути втіленою до жовтня 2007 р.

Марина КУМЕДА

Європейська Комісія прагне надати всім громадянам ЄС можливість сповна використовувати свої права

Завдяки інформації, що розміщена на новому веб-порталі «Діалог з громадянами», всі бажаючі можуть детально дізнатися про шляхи реалізації своїх прав у таких напрямках, як зайнятість, податки, навчання в європейських країнах, подорожі країнами Європи, громадянські права тощо. Тут також можна отримати кваліфіковані поради, які ґрунтуються на конкретних прикладах, та ознайомитися з інформацією, яка дає можливість повноцінно та ефективно вико-

ристовувати свої права та дотримуватися обов'язків як на європейському, так і на національному рівні. На веб-порталі подано багато корисної інформації (номери телефонів, адреси електронної пошти та веб-сайтів). Він представлений 20 мовами, що робить його доступним для громадян усіх країн Європейського Союзу. Комісар з питань внутрішнього ринку Фріц Болкенштайн зазначив, що такі сучасні технології використовуються для того, щоб «дати людям цільову ін-

формацію, яка допоможе їм сповна користуватися своїми правами на внутрішньому ринку ЄС» та є доказом бажання ЄК «допомогти тим, хто хоче використовувати можливості, що надається Європейським Союзом».

Адреса веб-сайту:
<http://europa.eu.int/citizensrights>

Ольга ГРЕБІННИК

Єдині водійські права для країн ЄС

Міністри транспорту країн, що входять до складу Європейського Союзу, на зустрічі, яка відбулася 7 жовтня, прийняли рішення про запровадження в майбутньому єдиних водійських прав, які будуть діяти на всій території Європи. В кінцевому результаті це має призвести до заміни діючих на сьогодні на території ЄС 110 видів водійських прав новим посвідченням водія, що матиме такий самий вигляд, як і пластикова кредитна картка.

Однак на відміну від існуючих на сьогодні водійських посвідчень, водійські права нового зразка матимуть обмеження терміну їх дії. Водійське посвідчення на керування легковими автомобілями та мотоциклами діятиме протягом 10 років з дня

отримання, а посвідчення на право керувати вантажними автомобілями та автобусами – впродовж 5-ти років. Саме строковий характер нового водійського посвідчення, а також потреба значних капіталовкладень викликали невдоволення прийнятими рішенням деяких країн-членів ЄС. Крім того, запровадження цих водійських прав може викликати хвилю критики від громадян, які звикли мати водійські права необмеженого терміну дії і, швидше за все, будуть проти проходження періодичного повторного тестування для подальшого користування водійськими правами.

Дмитро ОПАНАСЕНКО

В ЄС створюють «шенгенську зону» для тварин

З жовтня в ЄС почали діяти нові правила для подорожей із собаками, котами та іншими домашніми тваринами. В межах ЄС вони отримають повну свободу руху. Контроль на зовнішніх кордонах значно посилиться. До тварин, які подорожують за кордон будуть висувати три вимоги: ідентифікація у вигляді мікроскопічного чіпа, який вживлюється під шкіру, або татуювання, довідка про щеплення від сказу та наявність єдиного для всіх країн Союзу паспорта.

Уживляння чіпів та татуювання будуть здійснювати спеціально ліцензовані фахівці. При виїзді тварини за межі ЄС для повернення на кордоні вимагатимуть аналіз крові. Великобританія, Ірландія, Мальта та Швеція прийняли ще суворіші правила. Швейцарія і Норвегія, хоч і не є членами Союзу, також будуть застосовувати в себе ці правила. Усі без винятку країни Союзу запроваджують єдиний європейський паспорт ЄС, який замінить усі аналогічні документи, що видавалися національними урядами. В документі зазначатиметься код чіпа або татуювання, опис тварини, адреса господаря та дані про щеплення. Аналогічні правила будуть застосовуватись і до тварин, які належать іноземцям, що подорожують в ЄС. Нові норми будуть діяти протягом п'яти років. За цей час Європейський Союз уні-

фікує всі норми щодо транспортування тварин.

Європейський Комісар Дейвід Берн, який відповідає за питання охорони здоров'я, заявив, що нові правила стали результатом багаторічних зусиль викоренення небезпечного захворювання на сказ. Завдяки декільком хвилям щеплення лисиць та інших тварин випадки сказу в Європі зустрічаються досить рідко і незабаром, як сподіваються, взагалі відійдуть у минуле.

Віктор СКАКУН

Трьома реченнями

Прем'єр-міністр Латвії Індуліс Емсіс підтримав європейський проект «День без автомобіля» та закликав громадян своєї країни хоча б раз на рік відмовитися від користування власним автотранспортом. Традиційно в країнах ЄС акція за використання екологічно безпечного транспорту проводиться з 16 до 23 вересня. Голова латвійського уряду відмовився від службового автомобіля і протягом місяця їздив на роботу на велосипеді.

Греція звернулася до Європейської Комісії з проханням виділити з фондів ЄС кошти на реставрацію собору Святої Софії в Стамбулі. У зверненні висловлюється надія, що ЄК зможе допомогти турецькій владі реставрувати унікальний витвір європейської християнської архітектури та врятувати його від руйнації. Головний купол собору знаходиться в жалюгідному стані, а мозаїки та фрески псуються від вологості.

Майбутній Комісар з питань з міжнародних справ Беніта Ферраро-Вальднер висловила думку, що ЄС має звернути увагу Росії на порушення нею принципів демократії. «Цілком очевидно, що в Російській Федерації спостерігається відхід від демократії і ми повинні говорити про це відверто», – заявила вона. Комісар вважає, що відмову людям у основних правах не можна виправдовувати боротьбою з тероризмом.

Міністри іноземних справ країн ЄС ухвалили рішення про відміну економічних санкцій проти Лівії. Це рішення Європейський Союз пояснює відмовою керівництва країни від планів створення зброї масового враження та готовністю до співробітництва з експертами МАГАТЕ. Аналогічне рішення ухвалили й деякі інші країни, зокрема Сполучені Штати.

За матеріалами Представництва Європейської Комісії в Україні, Білорусі та Молдові, УНІАН та «Німецька Хвиля»

Амстердам як продовження Маастрихту

У середині 90-х років стало загальним усвідомлення необхідності перегляду Маастрихтського договору 1991 року, яким Європейське Економічне Співтовариство було перетворено на Європейський Союз. Адаже цей договір був рамочним документом і передбачав довгу та кропітку роботу щодо конкретизації узгоджених загальних рішень, а також щодо створення необхідних механізмів для їхньої реалізації. Необхідність ревізії та внесення суттєвих змін і доповнень або навіть прийняття нової угоди почали обговорювати фактично відразу ж після підписання маастрихтських документів. Проблема полягала не лише в тому, щоб прийти до згоди щодо змісту нових реформ Європейського Союзу. Прихильники прискорення інтеграційних процесів, натхненні елементами федералізації Співтовариства, що були закріплені Маастрихтським договором, запропонували низку кардинальних інституційних реформ. 10 лютого 1994 року Європейський Парламент висловився за прийняття єдиної конституції для ЄС. Деякі проекти передбачали впровадження інституту президентства як вищого виконавчого органа Європейського Союзу. Однак реалії функціонування ЄС змусили європейців відмовитися від радикальних пропозицій.

Проблема реформування інституційної системи ЄС була також тісно пов'язана з перспективою значного розширення його географічних рамок. При збереженні колишніх форм і методів функціонування перед Європейським Союзом неминуче постали б серйозні труднощі щодо проведення своєї політики.

Механізм ревізії Маастрихтського договору був закладений у заключному розділі Договору про ЄС, де оговорювалося, що зміни та доповнення до установчих договорів можуть бути розглянуті на конференції представників урядів держав-членів ЄС. Ця конференція розпочалася 29 березня 1996 року в Турині. Відкрили її глави держав і урядів країн-членів, надалі роботу щодо розробки й узгодження проектів рішень узяли на себе міністри закордонних справ й інші функціонери країн-учасниць.

На перебіг переговорів впливали такі несприятливі фактори, як послаблення підтримки поглиблення євроінтеграційних процесів з боку громадськості, зменшення зацікавленості в активізації євроінтеграційних процесів Франції й Німеччини – головних євроентузіастів минулого, розбіжності в позиціях великих і малих держав. Про

Фото: ЄС

складність переговорного процесу певною мірою свідчила безпрецедентна кількість додатків, прийнятих до Амстердамського договору (14 протоколів і 56 декларацій). Але навіть вони не вносили чіткості й ясності в Договір, надзвичайно складний для сприйняття громадянами ЄС.

Міжурядова конференція приділила значну увагу підвищенню ефективності інституційної системи ЄС. Однією з найважливіших ланок реформи мало стати зростання ролі Європейський Парламент як у законотворчому процесі, так і у сфері контролю. Багато пропозицій стосувалося відмови від принципу однастайності у Раді міністрів й утвердження принципу кваліфікованої більшості. Однак через відсутність єдності між учасниками конференції щодо напрямків реформи досягти згоди не вдалося. Було прийнято рішення розпочати інституційну реформу напередодні першого розширення ЄС. В окремому протоколі до Амстердамського договору передбачалося скликання за рік до майбутнього розширення нової міжурядової конференції, яка мала б внести пропозиції щодо реформи інституційної системи ЄС.

Проект Договору, підготовлений під час роботи міжурядової конференції, був у цілому схвалений у червні 1997 року на сесії Європейської ради в Амстердамі. А 2 жовтня того ж року «Амстердамський договір про зміну Договору про Європейський Союз, договорів, які засновували Європейські співтовариства, та пов'язаних із ними актів» був остаточно схвалений головами держав та урядів країн-членів ЄС.

Амстердамський договір посилив захист прав і свобод людини. Договір передбачав застосування санкцій проти країн-учасниць, які порушували фундаментальні

принципи свободи й демократії (базові принципи ЄС), аж до їхнього виключення з Союзу. Договір надав офіційний статус процедурам, спрямованим на зміцнення прав і свобод людини, наголосив на значенні соціальних прав, визначив механізм забезпечення захисту від дискримінації в будь-яких проявах, зокрема, наголосив на необхідності послідовної реалізації рівноправності чоловіків і жінок.

Амстердамський договір розширив сферу соціальної політики ЄС. Маастрихтський договір не містив розділу про соціальну політику. Водночас, невід'ємною частиною цього Договору вважалася Угода про соціальну політику, яку підписали одинадцять із дванадцяти країн-членів, за винятком Великої Британії. Приєднання Лондона до спільної соціальної політики ЄС дозволило ввести у Амстердамський договір окремий розділ «Соціальна політика, освіта, професійна підготовка та молодь», створений шляхом об'єднання видозміненого тексту Угоди про соціальну політику з відповідними положеннями Маастрихтського договору. Договір посилив положення про захист довкілля, охорону здоров'я, захист споживачів.

В Амстердамському договорі було виділено окремий розділ – «Зайнятість», що свідчило про наміри ЄС дати відповідь на найгостріше соціальне питання 90-х років – кризу зайнятості. Розділ про зайнятість фактично засновував нову спільну політику, головною метою якої було досягнення високого рівня зайнятості в ЄС. Згідно з Договором Європейська рада має щорічно розглядати ситуацію, яка складається з зайнятості у Співтоваристві, та робити висновки на основі спільного звіту Ради й Комісії. На підставі висновків Європей-

ської Ради рішенням, прийнятим кваліфікованою більшістю на пропозицію Комісії і після консультацій з Європейським Парламентом та відповідними комітетами, щорічно визначає основні напрямки, якими держави-члени повинні керуватися при проведенні своєї політики зайнятості.

Амстердамський договір розвинув інститут європейського громадянства, виходячи з того, що громадянство Союзу доповнює, а не замінює національне громадянство.

Амстердамський договір розширив повноваження голови Комісії. Нові доповнення й поправки до статей Договору уточнюють, що Комісія ЄС працює під політичним керівництвом свого голови, який з часу призначення бере участь у виборі членів Комісії. Комісія отримала право поряд із країнами-членами на ініціативні пропозиції у сфері карного переслідування й боротьби зі злочинністю.

Договір приділив значну увагу зміцненню механізмів спільної зовнішньої політики й політики безпеки ЄС, зокрема, підвищив роль Європейського Союзу в цій сфері. Було сформульовано основні цілі ЄС:

- захист спільних цінностей, фундаментальних інтересів, незалежності та інтегрованості Союзу у відповідності з принципами Статуту ООН;

- посилення безпеки Союзу в усіх аспектах;

- збереження миру та посилення міжнародної безпеки згідно з принципами Статуту ООН, Гельсінського Заключного акту та Паризької хартії;

- підтримка міжнародного співробітництва;

- розвиток та консолідація демократії, повага прав людини та фундаментальних свобод.

Амстердамський договір містив нові положення, спрямовані на зміцнення механізму спільної зовнішньої політики й політики безпеки ЄС:

- Положення щодо конструктивного утримання від голосування передбачає, що держави-члени, які утримуються від голосування, не зобов'язані виконувати прийняте рішення, але погоджуються з тим, що прийняте рішення стосується всього Союзу. Разом із тим вони утримуються від дій, здатних перешкодити реалізації прийнятого рішення і відмовляються від будь-якої протидії. У випадку, якщо утримується від голосування більше третини голосів від кваліфікованої більшості, рішення не приймається.

- Закріплено використання принципу кваліфікованої більшості в Раді при прийнятті рішень щодо спільних дій, спільних позицій або інших рішень на основі спільної стратегії.

- Вводиться нова посада Верховного представника з питань спільної зовнішньої політики та політики безпеки. Особа, що займає цю посаду, одночасно є Генеральним секретарем Ради і має свій виконавчий апарат – групу планування політики й швидкого реагування. Мета діяльності групи – аналіз динаміки подій, що відбуваються в регіонах, які є зонами спільних важливих інтересів країн-членів ЄС, своєчасна оцінка подій, швидка реакція на події, передбачення потенційних політичних криз. Склад групи, яку утворюють представники секретаріату Генерального секретаря, держав-членів, Комісії, свідчить про бажання країн-членів ЄС забезпечити тісний взаємозв'язок і узгодженість дій при проведенні спільної зовнішньої політики.

Водночас не слід перебільшувати підвищення ролі ЄС у формуванні спільної зовнішньої політики внаслідок підписання Амстердамського договору. Адже ні положення Договору, ні угоди, що на них спираються, не означають, що держави-члени поступаються своїми повноваженнями Європейському Союзові. Крім того, Амстердамський договір не вніс принципових змін у таку важливу сферу спільної політики, як військове співробітництво.

Амстердамський договір набув чинності 1 травня 1999 року після його ратифікації країнами-членами ЄС. Він закріпив успіхи, досягнуті у процесі будівництва єдиної Європи, зробив крок уперед у багатьох сферах діяльності ЄС. Амстердамський договір містив низку новаторських положень, що значно відрізняє його від інших установчих договорів. Договір поставив у центр уваги Союзу питання про права і свободи людини, надав його політиці згідно з вимогами часу культурний і соціальний виміри. Амстердамський договір інтегрував Шенгенські угоди у правову систему Союзу, вніс поправки з метою забезпечення як свободи пересування людей, так і внутрішньої безпеки ЄС.

Разом із тим головна мета – підготовка інститутів ЄС до розширення ЄС – поставлена на Міжурядовій конференції 1996-1997 років, досягнута не була. Амстердамський договір не розв'язав також проблему з наданням ЄС статусу юридичної особи, що сприяло б підвищенню його міжнародного престижу та ефективності зовнішньої політики. Держави-члени не захотіли втратити, навіть послабити свій контроль у сферах, які мали переважно політичний характер, – спільний зовнішній політиці й політиці безпеки, а також у сфері внутрішніх справ і правосуддя.

Роман ОЛЕКСИЧ

Дата/жовтень

20-23 жовтня 1954 року – В Лондоні збирається міжурядова конференція з метою заснування Західноєвропейського Союзу. У конференції беруть участь представники Бельгії, Франції, Іспанії, Федеративної Республіки Німеччини, Італії, Португалії, Люксембургу, Нідерландів та Великої Британії, які прагнули узгодити оборонну політику Західної Європи. Ідею про ЄС підтримали Сполучені Штати Америки, які розглядали її як крок на шляху до вступу ФРН до НАТО. Західноєвропейський Союз, як і НАТО, на відміну від Європейського Оборонного Співтовариства був прийнятий для Великої Британії, поза як передбачався як традиційне об'єднання незалежних держав без обмеження національного суверенітету. Саме за сприяння Західноєвропейського Союзу Велика Британія погодилася утримувати на континенті дві бригади військ, для початку – впродовж 25 років, що допомогло отримати у 1955 році згоду Франції на вступ Федеративної Республіки Німеччини до НАТО.

28 жовтня 1971 року 356 голосами проти 224 (22 утрималися) британський парламент ухвалює вступ Сполученого Королівства до ЄЕС на умовах, досягнутих на переговорах прем'єр-міністром-консерватором Едвардом Гітом. Лідер лейбористів Гарольд Вільсон дає зрозуміти, що, прийшовши до влади, його партія має намір переглянути ці умови.

17 жовтня 1978 року – Початок переговорів про вступ Португалії до ЄЕС.

10 жовтня 1980 року – Надвиробництво та падіння та падіння попиту призвели до серйозної кризи у виробництві сталі. Рада Міністрів, згідно з Паризькою угодою 1951 року офіційно оголошує Європейське співтовариство вугілля та сталі в стані кризи та встановлює квоти на виробництво в усіх дев'яти країнах Співтовариства.

27 жовтня 1987 року – На конференції у Гаазі Західноєвропейський Союз ухвалює спільну програму безпеки.

3 жовтня 1990 року – Воз'єднання Німеччини.

Фестиваль європейського кіно в Україні

В Україні з 17 вересня по 5 жовтня тривав фестиваль кіно Європейського Союзу.

Цей фестиваль проходить у нашій країні щороку, починаючи з 1995 року, за сприяння Представництва Європейської Комісії в Україні, Молдови та Білорусі, поточного президентства у Європейському Союзі (цього року серед організаторів - Посольство Королівства Нідерланди, країни, яка головує в ЄС) і посольств держав-членів Європейського Союзу. Фестиваль тривав у Києві з 17 до 24 вересня в культурному центрі «Кінотеатр «Київ», а потім переїхав до Одеси, де проходив з 24 до 28 вересня в кінотеатрі «Одеса». 26-30 вересня фільми фестивалю демонструвалися в львівському кінотеатрі «Копернік», а з 2 по 5 жовтня - в харківському кінотеатрі «Боммер». В рамках програми фестивалю було показано бельгійське, естонське, іспанське, італійське, литовське, голландське, німецьке, польське, португальське, словацьке, фінське, французьке, чеське і шведське кіно. Це були психологічні драми, чорні комедії, історичні фільми та безліч інших різноманітних кіно-історій: загалом - 16 фільмів із 14-ти країн ЄС.

Найсучасніші стрічки обирали для України посольства європейських держав. Цього разу суттєво розширилася географія представлених фільмів. Говорить Вікторія Давидова, координатор програм преси та інформації Представництва Європейської Комісії в Україні: «Цього року фестиваль мав деякі особливості, які дуже важливі для нас. По-перше, цей фестиваль проходив після розширення Європейського Союзу, тому в ньому взяли участь як «старі» країни-члени ЄС, так і нові. Крім Києва, вперше цього ро-

ку ми поїхали з програмою фестивалю до трьох регіонів, це Львів, Одеса та Харків».

У шанувальників кіно була змога освіжити в пам'яті фільм «Інші» іспанця Алехандро Аменабара з Ніколь Кідман у головній ролі, який вже був в українському прокаті. Всі ж решта фільмів і були, і надалі будуть майже недоступними українським глядачам. Тож це був унікальний шанс для кіноманів. Вікторія Давидова розповідає далі: «Цього року ми просили посольства країн-членів нам надати тільки нові фільми, тобто фільми, які не старші 4-5 років. Відкрився цей фестиваль дуже цікавим фільмом, який нам надало посольство Нідерландів, що називається «Юний Кейс». Це фільм 2004 року, і він ще не демонструвався у кінотеатрах в Україні. Взагалі наші посольства представили фільми, цікаві різним верствам населення - і широкому загалу, і кінокритикам, тому що всі змогли тут знайти своє європейське кіно».

Нинішній Фестиваль на відміну від попередніх кінофорумів, проходив не в Будинку кіно за запрошеннями, а в кінотеатрі «Київ», куди міг потрапити кожен бажаючий, придбавши квиток. А вибір на нинішньому фестивалі був неабиякий. Представлені посольствами старих і нових членів ЄС фільми відрізнялися тематичною, стилістичною і жанровою різноманітністю, і всі вони були гідні глядацької уваги, - на цій думці зійшлися і фахівці, й аматори кіно.

Перш за все знавці віддали належне згаданій вище нідерландській стрічці «Юний Кейс» Андре Ван Дюрена. Як розповідає один з них - Вадим Дишкант, фільм переніс глядача до Амстердама кінця позаминулого століття, який не вирішив ще багатьох еко-

номічних і, до речі, медичних проблем, що їх нинішнє покоління європейців вже не знає. Дванадцятирічний Кейс, батько якого помирає від сухот, вимушений був переїхати з матір'ю і молодшими братом та сестрою з центра міста на його бідну околицю. Хлопчик, який постійно перебуває в мріях, зрештою, вимушений залишити школу і йти працювати, щоб допомогти матері. У простій буденній історії режисер зумів показати той внутрішній конфлікт, у якому кожен із нас через неспіввіднесеність бажаного й дійсності перебуває з самого дитинства.

Мріями живуть і герої німецької картини «Анансі - мрія про Європу», молоді, повні сил та амбіцій, хлопці бідної африканської країни,

для яких Європа стала втіленням земного раю. На думку фахівців, фільм Фріца Баумана досить симптоматичний, без картин про нелегальних емігрантів, мабуть, не обходиться сьогодні майже жодна презентація кіно європейських країн. Герої «Мрії про Європу» на шляху до омріяного матеріалістичного раю проходять безліч випробувань. В океані їх висаджують на саморобний маленький плот із борта російського судна, на якому дружина одного з утікачів стала жертвою насильства. Коли ж принижені й ображені жителі чорного континенту добираються до берега, їм загрожує смерть у спекотній африканській пустелі, а у Європі їх переслідують поліція. У Німеччині ж, куди вони таки дійшли, доплили,

доїхали, добігли, доповзли, на одного, захопленого фотографією емігранта, чії творчі ідеї цікавлять європейців, швидше за все чекає нова боротьба - за визнання. А у разі успіху, спокуси слави. Не лише старі члени ЄС, але й Чехія, яка нещодавно увійшла туди, наприклад, теж стурбована расистськими настроями, які існують і в нашу «просвітницьку» епоху. Герої картини Зденека Тіца «Пустуни» вимушені були поїхати з Праги у село, оскільки сусіди знуцалися над їхніми прийомними дітьми, ромами, які не завжди вписуються в правила європейського співжиття.

Тінь міжетнічних відносин у сучасній Європі торкнулася й іншої, яка не має безпосереднього стосунку до проблем еміграції, шведської картини «У ліжку з Сантою» Чель Сундвалля, що не пройшла повз увагу кіноманів. Уже з назви зрозуміло, що в цій комедії режисер потішається над сучасними манерами, які стосуються інтимного, сімейного життя європейців, темі якого присвячений також іспанський мюзикл «Інший бік ліжка» (режисер Еміліо Мартінес-Ласаро). Героїня шведської картини Сара запрошує на Різдво всіх своїх колишніх чоловіків із дружинами. Цей візит і спогади про потаємні моменти життя з Сарою, якими в сауні проймаються троє батьків її

дітей, має витерпіти її нинішній чоловік. Він же, піклуючись про чужих дітей, своїх не хоче, через що виникає досить пікантна, анекдотична ситуація. Зрештою, не здатна чинити опір материнському інстинкту, Сара внаслідок штучного запліднення народжує чорношкіру дитину. Тож в оселі панує мир і щастя.

Питаннями душевного дискомфорту забезпечених усіма благами сучасної цивілізації дітей займається польський режисер Анджей Якимовський. Знята на власній студії картина «Примруж очі» може слугувати зразком такого собі європейського дзен-буддизму. Помістивши героїв на стару занедбану ферму, Якимовський розглядає сучасну цивілізацію через призму сприйняття життя соціальних маргіналів. Десятирічна дівчинка втікає від забезпечених батьків із «нових» поляків до колишнього вчителя, нинішнього сторожа, який випадав із загального руху до матеріального процвітання. Утікачка спить на підлозі, харчується, чим Бог пошле, заради спілкування з філософськи налаштованим, мудрим сторожем, який навчає її тому, чому не навчить сім'я і школа: стосунки - важливіші за володіння, мир, щастя не в багатих будинках і не в шикарних автомобілях, на яких за дівчинкою приїж-

джають тато і мама, а всередині нас. Примруж очі, зосередься на внутрішньому переживанні - і ти досягнеш бажаного. Від цивілізації до тайги, аби перевірити себе і знайти мудрість древніх північних племен, тікає й герой естонської картини «Серце ведмеда». Режисер Арво Іхо, як і його польський колега, нехай не прямо, але все-таки попереджає своїх співвітчизників, що їхнє входження до економічно розвиненої Європи не вирішить головних життєвих проблем, які знаходяться у сфері духу, а не економіки, якою б вона не була важливою.

Хоч на нинішньому фестивалі представлені здебільшого фільми на злободенну для Європи соціальну тематику, були в програмі й картини на теми, які не зазнають тліні. Психологічна драма литовця Альгімантаса Пуйпа повертала нас до традицій скандинавської літератури позаминулого століття з її напруженим вдивлянням у найменші порухи думки і почуття, з її схильністю до ідеї фатуму, який підминає під себе життя і долі. Як відзначали кінокритики, фаворитом фестивалю стала чудова, сплетена з тонкої павутини людських стосунків, сповнена особливою атмосферою очікування кохання, італійська мелодрама «Серце не з тобою» (режисер Пулпі Аваті), яка розповідає

про стосунки зрілого, але скромливого чоловіка та світської примхливої красуні, яка осліпла в катастрофі. Фільм вражає тією безкорисливою жертовністю, яку закоханий вчитель античної літератури проявляє по відношенню до молоді жінки, яка мучить своїх покровителів.

З українського боку партнерами фестивалю були Культурний центр «Кінотеатр «Київ», Одеське об'єднання кіноклубів, Кінокомпанія «Магі-Ка-фільм» і Мережа кінотеатрів «Кінопалац». У Києві представництво країн було найбільшим - аж 14, в Одесі демонструвалось 10 стрічок. У Львові було показано 8 стрічок, а фінальний акорд відбувся в Харкові, в кінотетрі «Боммер», де кіномани насолоджувались 10-ма стрічками. Найактивнішими учасниками цього річного фестивалю виявилися Бельгія, Естонія, Іспанія, Італія, Німеччина, Словаччина, Фінляндія, Франція та Чехія - їхні кінофільми демонструвались в усіх чотирьох містах.

Загалом, у програмі фестивалю було передбачено велике жанрове та стилістичне розмаїття, що дозволило презентувати основні тенденції європейського кіно, звичайно, не претендуючи на всеосяжність.

Анатолій ЛУЧКА

Шотландія приймає мистецькі фестивалі

В Единбурзі відбувся традиційний міжнародний фестиваль мистецтв. Цього року в його рамках відвідувачам запропонували декілька десятків заходів різних жанрів та напрямів мистецтва - музики, танцю, опери, театру та балету. Родзинкою у програмі фестивалю став виступ Лейпцігського та Клівлендського оркестрів та постановка п'єси норвезького дра-

матурга Генріка Ібсена «Дика качка». У виставі «На яскравому сонці з тагарем кохання» глядачі побачили незвичайне поєднання класичної та електронної музики. Песа присвячена повстанню Паризької комуні та революції 1905 року в Російській імперії. Не обійшовся фестиваль й без традиційної шотландської музики.

Фестиваль завершився

грандіозним феєрверком у парку біля підніжжя Единбурзького замку, під звуки музики Едварда Гріга з опери «Пер Пюнт». Багато туристів, які відвідали в цей час столицю Шотландії, могли ознайомитися із виступами професійних та самодіяльних театральних колективів з усього світу. Вистави відбувались на вулицях міста. Фестиваль ву-

личних театрів проводиться щорічно з 1947 року і вважається одним із найбільших не тільки в Європі, а й у світі. Його організатори - міська рада Единбурга та Шотландська рада мистецтв.

Валерій СКОРОМНИЙ

«Легенда моди» — визнання європейського рівня

Уже другий рік поспіль у рамках українського тижня pret-a-porte «Сезони моди» пройшла яскрава церемонія Pantene PRO-V Beauty Awards – європейських «Оскарів» у галузі моди й краси. Вперше в Україні на ній було проголошено лауреата в номінації «Легенда моди». Це визнання отримала людина, що стояла біля витоків знаменитої нині галузі українського трикотажу – Наталя Соболева.

Церемонія Pantene PRO-V Beauty Awards була заснована шість років тому в Сполученому Королівстві. Вона відбувається у столиці Великої Британії, у королівському Альберт-холі, та є одною з найяскравіших подій року, до якої готується весь модний бомонд. Серед лауреатів й учасників церемонії чимало представників всесвітньої слави модної індустрії й поп-культури: Елтон Джон, Пол Маккартні, Вікторія Бекхем, Кейт Мосс, Гвінет Пелтроу. Нагородження Pantene PRO-V Beauty Awards стало показником європейського визнання досягнень модної індустрії тієї чи іншої країни. І минулого року за Болгарією та Румунією список лауреатів «Оскару» в галузі моди поповнився українськими зірками. Рік нинішній підтвердив: українські стилісти, дизайнери й світські зірки відповідають модним трендам Європи.

За традицією Pantene PRO-V Beauty Awards, переможців у трьох номінаціях конкурсу обирають журналісти – найкращі знавці й критики моди національних ЗМІ. В номінації «Маєстро елегантності» – дизайнер, колекція якого проникнула духом звабливої елегантності, – обраній журналістським журі Олені Голець (Dolce DONNA) елегантну статуетку переможця вручила директор однієї з найстаріших агенцій моделей в Україні «Linea-12» Марина Манюк. Головний редактор журналу «Дзеркало моди» Вікторія Зубенко вітала Ірину Стегуру, яка перемогла в номінації «Віртуоз стилю»: в ній визначаються стилісти, які вирізняються оригінальністю та витонченою майстерністю. Приз «Стильна зачіска», що відзначає світських персон за стиль волосся, який поєднує в собі витонченість і звабливість, дістала популярна телеведуча Маша Єфросініна. Вона отримала статуетку з рук минулорічної переможниці в цій номінації, кінозірки Ольги Сумської.

Кульмінаційною подією церемонії

традиційно є проголошення переможця в номінації «Модний дебют», яку торгова марка Pantene PRO-V заснувала для заохочення молодих талантів. Цього року перемогу й грошовий грант на створення нової колекції дістала Марина Муляр – за тонку колекцію «Кобзар», яка вишукано поєднує коштовну українську вишиванку, етнічні мотиви й сучасні трендові силуети.

Але найбурхливіші овації й радощі присутніх отримала прем'єра номінації «Легенда моди», честь проголосити лауреата якої випала голові оргкомітету «Сезонів моди» Ірині Данилевській. Бо нагороджена цим гучним титулом Наталя Соболева – не тільки одна з найвідоміших вітчизняних дизайнерів, але й людина, яка заслужила любов колег і прихильників гостротою відчуття сучасності та напрочуд світлим світосприйняттям. Серед клієнтів дизайнерки є навіть прикмета: в одягу від Соболевої у вас частіше закохуються.

Європейські міста від Барселони до Праги аплодували колекціям Соболевої ще в радянські часи, коли вона працювала провідним дизайнером галузі трикотажу київського Республіканського Будинку моделей. За часів незалежності двічі вона ставала лауреатом нагороди «Чарівна голка», одну з них отримавши з рук знакової персони для сучасного мистецтва, дизайну та моди – англійського художника Ендрю Логана. Обій-

маючи посаду головного художника знаного в світі концерну «Михайл Воронін» – лідера з виробництва модного чоловічого одягу в Україні – Соболева вже кілька разів репрезентувала свої віртуозні моделі на подіумі «Сезонів моди». А от тепер виступила дебютантом українського тижня pret-a-porte зі своєю власною колекцією від ательє «Соболева та Вронська», яке створила лише наприкінці минулого року зі знаним майстром з виробництва найсучаснішого технологічного трикотажу, кандидатом технічних наук, справжньою професоркою в галузі в'язаних тканин Людмилою Вронською. І показ цей став кульмінацією «Сезонів моди», затъмаривши сміливістю ідей більш молодих учасників акції, зібравши рекордну кількість журналістів на прес-конференцію.

Уже сама назва колекції – «Неправда» – заохочувала цікавість публіки. Сама ж колекція стала справжнім маніфестом сучасної чоловічої краси.

«Неправда» була створена з відчуттям нерéalної краси світу і кожної людини, що в ньому живе. Ми впевнені, що люди створені задля того, аби бути різними, і цим є красиві. Це відчуття настільки сильне, що здається неправдоподібним», – говорять Соболева та Вронська.

Естетичною подією став звуковий дизайн показу: в «Неправді» вперше в індустрії моди України було використано експериментальну електронну музику – треки знаного в Європі київського digital noise-продюсера Kotra. Така ультраавангардна музика, що створюється не з нот, а з оброблених у цифровий спосіб шумів, інтегрована у світові модні шоу Джорджо Армані, але у нас її першовідкривачами в світі моди стали її корифеї – Наталя Соболева й Людмила Вронська.

Українська «Легенда моди» збагачує концепцію чоловічого одягу трепетно, без формальності й стереотипів звертаючись до особливостей чоловічого образу, краси, розкутості й грації. Її «Неправда» стала сполученням футуристичної елегантності й повсякденної комфортності, строгої геометрії та ледь вловимих вишуканих ісламських мотивів. Ще одна вишукана перлина у короні європейських зірок Pantene PRO-V Beauty Awards.

Інформація та фото надані Культурною агенцією «Хазарія»

З а сприяння Представництва Європейської Комісії в Україні, Молдові та Білорусі в Україні відбувся черговий фестиваль європейського кіно. Подібні заходи в Україні проводяться щорічно і вже перетворилися на добру традицію. Партнерами цього річного кінофестивалю виступили Культурний центр «Кінотеатр «Київ», Одеське об'єднання кіноклубів, мережа кінотеатрів «Кінопалац» та кінокомпанія «МаГіКа-фільм».

Докладніше читайте на стор. 18

Варшава

Старе місто у Варшаві - одне із найвідвідуваніших туристичних місць у Польщі. Це середньовічні будинки із своєрідною системою вулиць та фасадами Епохи Відродження. 60 років тому історичний центр був зруйнований фашистами під час II Світової війни. Але в післявоєнні роки поляки ретельно відновили із руїн історичний центр у первісному вигляді.

Представництво Європейської Комісії в Україні
Адреса: вул. Круглоуніверситетська, 10, Київ 01024. Тел. +38044 4620010
WWW.delukr.cec.eu.int Електронна пошта: press@delukr.cec.eu.int